

متن و ترجمہ

اصول کافی

ثقة الاسلام
محمد بن يعقوب كليني
(۳۲۹ق)

ترجمہ: مؤسسہ فرهنگي شمس الضحی

@kaflearn

سید الخیر السید

کتاب فضل العلم

باب ارزش عالم و متعلم

۱- مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونِ الْقَدَّاحِ، وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى، عَنِ الْقَدَّاحِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله: مَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَطْلُبُ فِيهِ عِلْماً، سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقاً إِلَى الْجَنَّةِ. وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضًا بِهِ. وَ إِنَّهُ يَسْتَعْفِرُ لَطَالِبِ الْعِلْمِ مَنْ فِي السَّمَاءِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْخُوتِ فِي الْبَحْرِ. وَ فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ النُّجُومِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ. وَ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ؛ إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرَثُوا دِينَاراً وَ لَا دِرْهَمًا، وَ لَكِنْ وَرَثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ أَخَذَ بِحِطِّ وَافِرٍ.

امام صادق عليه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده که ایشان فرمودند: کسی که راهی را در طلب علم

طی کند، خدای متعال او را راهی بهشت می‌گرداند. و ملائکه بال‌های خود را با خشنودی برای جوینده‌ی علم پهن می‌کنند. و چنین است که برای جوینده‌ی علم، هر کس در آسمان زمین است حتی ماهی‌های در دریا طلب آمرزش می‌کنند. و برتری عالم بر عابد، مانند برتری ماه شب چهارده بر سایر ستارگان است. و عالمان وارث انبیا هستند، [زیرا] پیامبران نه درهم و نه دیناری به ارث نگذارند ولی علم را به ارث گذاشتند. پس کسی که از آن بهره گیرد، بهره‌ی فراوانی برده است.

۲- مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیٰی، عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ جَمِیلِ بْنِ صَالِحٍ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَیْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ الَّذِی یُعَلِّمُ الْعِلْمَ مِنْكُمْ لَهُ أَجْرٌ مِثْلُ أَجْرِ الْمُتَعَلِّمِ وَ لَهُ الْفَضْلُ عَلَیْهِ. فَتَعَلَّمُوا الْعِلْمَ مِنْ حَمَلَةِ الْعِلْمِ وَ عَلَّمُوهُ إِخْوَانَكُمْ كَمَا عَلَّمَكُمُوهُ الْعُلَمَاءُ.

امام باقر علیه السلام فرمودند: کسی که از میان شما علم [به دیگران] تعلیم می‌دهد، هم پاداش علم‌آموز را دارد، و هم بر او برتری دارد. پس علم را از حاملانش فرا بگیرید و

به دوستان خود یاد دهید همان طور که عالمان به شما یاد دادند.

۳- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمزَةَ، عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: مَنْ عَلَّمَ خَيْرًا فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمَلَ بِهِ. قُلْتُ: فَإِنْ عَلَّمَهُ غَيْرَهُ يَجْرِي ذَلِكَ لَهُ؟ قَالَ: إِنْ عَلَّمَهُ النَّاسَ كُلَّهُمْ جَرَى لَهُ. قُلْتُ: فَإِنْ مَاتَ؟ قَالَ: وَإِنْ مَاتَ.

ابوبصیر گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که ایشان فرمودند: کسی که چیز خوبی را آموزش دهد، اجر کسی را خواهد داشت که به آن عمل می‌کند. عرض کردم: آیا اگر او نیز به دیگری آموزش دهد، این پاداش [باز هم] برای او برقرار است؟ فرمودند: اگر به همه‌ی مردم هم آموزش دهد باز برای او [به اندازه‌ی عمل همه] پاداش برقرار خواهد بود. گفتم: اگر بمیرد چه؟ فرمودند: گرچه بمیرد.

۴- وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحُدَّاءِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ

السلام قَالَ: مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدَى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمَلَ بِهِ، وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْئًا. وَمَنْ عَلَّمَ بَابَ ضَلَالٍ كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ أَوْزَارِ مَنْ عَمَلَ بِهِ وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا.

امام باقر علیه السلام فرمودند: کسی که بابی از هدایت را یاد دهد، اجر کسی را خواهد داشت که به آن عمل می‌کند، و برای او چیزی از پاداش عمل کنندگان کمتر نخواهد بود. و کسی که بابی از گمراهی را یاد دهد، گرفتاری [و عذاب] کسانی را خواهد داشت که به آن عمل می‌کنند، و چیزی از گرفتاری آنان برای او کمتر نخواهد بود.

۵- الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ، رَفَعَهُ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَ لَوْ بِسَفْكِ الْمُهْجِ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ. إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَانِيَالٍ أَنَّ أُمَّتَ عِبِيدِي إِلَيَّ الْجَاهِلُ الْمُسْتَخِفُّ بِحَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ، التَّارِكُ لِلِاقْتِدَاءِ بِهِمْ. وَ أَنَّ أَحَبَّ عِبِيدِي إِلَيَّ التَّقِيُّ،

الطَّالِبُ لِلثَّوَابِ الْجَزِيلِ، اللَّازِمُ لِلْعُلَمَاءِ، التَّابِعُ لِلْحُلَمَاءِ
الْقَابِلُ عَنِ الْحُكَمَاءِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمودند: اگر مردم می‌دانستند در طلب علم چه چیزی نهفته است، آن را گرچه قیمت ریختن خون قلب و فرو رفتن در گرداب‌ها، به دست می‌آوردند. خدای تبارک و تعالی به دانیال وحی فرمود: من بیشتری خشم را بر بنده‌ی نادانی دارم که حق اهل علم را کوچک می‌شمرد، و تبعیت از آنان را رها می‌گرداند. و بیشتری محبت را به بنده‌ی دارم که خدادار است و به دنبال پاداش فراوان می‌باشد، و همراه علما و تابع خردمندان و پذیرای سخن حکماست.

۶- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمُنْقَرِيِّ، عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ عَمَلَ بِهِ وَ عَلَّمَ لِلَّهِ، دُعِيَ فِي مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ عَظِيمًا. فَقِيلَ: تَعَلَّمَ لِلَّهِ وَ عَمَلَ لِلَّهِ وَ عَلَّمَ لِلَّهِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که علم بیاموزد و به آن علم کند و آن را به خاطر خدا آموزش دهد، او را در ملکوت آسمان‌ها عظیم خوانند و [در خصوص او] گفته می‌شود: برای خدا یاد گرفت و برای خدا عمل کرد و برای خدا یاد داد.